4062 - Accions pel canvi sociocultural: multiculturalitat i gènere

Curs acadèmic: 2026-27
Facultat: Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya - Barcelona
Titulació: Grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport
Matèria: Educació física **Tipus matèria:** Optativa
Tipus assignatura: Optativa
Departament: Educació Física
Idiomes: Català
Curs: 4t **Semestre:** 8è
Crèdits ECTS matèria: 24
Crèdits ECTS assignatura: 6

Configuració de l'assignatura

Crèdits ECTS teoria: 4 **Grups teoria:** 1
Crèdits ECTS pràctica: 2 **Grups pràctica:** 1
Hores de docència setmanal: 4,5

Hores de dedicació de l'alumnat

Presencials: 60
Treballs dirigits: 45
Treball autònom: 45

Professorat

Nom	Coordinador	Crèdits	Correu electrònic
Susanna Soler Prat	Sí	6	ssoler@gencat.cat

Competències bàsiques

1. Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en un àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
2. Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
3. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
4. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
5. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Competències generals

1. Compromís ètic (capacitat crítica i autocrítica/capacitat de mostrar actituds coherents amb les concepcions ètiques i deontològiques).
2. Capacitat d'aprenentatge i responsabilitat (capacitat d'anàlisi, de síntesi, de visions globals i d'aplicació dels coneixements a la pràctica/capacitat de prendre decisions i adaptació a noves situacions).
3. Treball en equip (capacitat de col·laborar amb els altres i de contribuir a un projecte comú/capacitat de col·laborar en equips interdisciplinaris i en equips multiculturals)
4. Sostenibilitat (capacitat de valorar l'impacte social i mediambiental d'actuacions en el seu àmbit/capacitat

de manifestar visions integrades i sistemàtiques).
5. Saber emprar les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).
6. Desenvolupar habilitats d'adaptació a noves situacions, resolució de problemes i treball autònom.
7. Desenvolupar habilitats de relació interpersonal i de comunicació.
8. Desenvolupar hàbits d'excel·lència i qualitat en la intervenció professional.
9. Actuar amb ètica i valors professionals.
10. Actuar d'acord amb el context jurídic i organitzatiu de la professió.

Competències específiques

1. Identificar i analitzar els trets estructurals i funcionals de l'activitat física i de l'esport.
2. Reconèixer i comprendre els diferents factors que condicionen l'activitat física i de l'esport.
3. Interpretar els elements, efectes i riscos que condicionen la pràctica de l'activitat física i de l'esport en diferents àmbits professionals.
4. Interpretar els elements, efectes i riscos que condicionen la pràctica de l'activitat física i de l'esport en diferents àmbits professionals.
5. Aplicar els coneixements adquirits en l'activitat física i de l'esport a la pràctica professional.

Objectius

- 1. Aproximar-se a la realitat quotidiana dels entorns on es fa present la diversitat cultural i/o de gènere tot reconeixent els mecanismes de discriminació i les situacions de desigualtat per raó sexe, cultura, classe social, orientació sexual, o raça en l'àmbit de l'EF i l'Esport.
- 2. Valorar les possibilitats i limitacions de l'EF i l'esport com a eines per la cohesió i la inclusió social.
- 3. Reflexionar sobre les nostres pròpies creences observant críticament la nostra pròpia pràctica professional.
- 4. Sensibilitzar-se sobre la necessitat de canvis en l'EF i l'esport per a la millora de la societat del futur tot fent propostes innovadores per a la seva transformació.

Continguts

- **Bloc 1: Multiculturalitat, esport i educació física**
- **Bloc 2: Gènere, esport i educació física**
- **Bloc 3: Inclusió social i esport**

Activitats formatives

Activitats dirigides

- Portafolis
- Aprenentatge servei
- Estudi de casos
- Comentaris de text
- Exposició de treballs
- Fórums/Debats

Classes presencials

- Pràctica d'aula
- Lliçó Magistral
- Pràctica d'Activitat Física i Esportiva

Treball autònom de l'estudiant

- Preparació de temes
- Estudi individual
- Lectures

Activitats d'avaluació

Treball d'Aprenentatge-Servei (aproximació a la realitat quotidiana)

Ponderació: 40%
Tipus: Grupal
Nota mínima per a fer mitjana: 4
Permet reavaluació: No
Nota mínima reavaluació: -

En relació a aquesta activitat d'avaluació l'alumnat haurà d'assistir als crèdits pràctics al centre esportiu per tal de desenvolupar el projecte d'APS un total de 10 hores.

Objectius associats a l'activitat

- 1. Aproximar-se a la realitat quotidiana dels entorns on es fa present la diversitat cultural i/o de gènere tot reconeixent els mecanismes de discriminació i les situacions de desigualtat per raó sexe, cultura, classe social, orientació sexual, o raça en l'àmbit de l'EF i l'Esport.
- 4. Sensibilitzar-se sobre la necessitat de canvis en l'EF i l'esport per a la millora de la societat del futur tot fent propostes innovadores per a la seva transformació.

Portafolis on es recullen les diverses activitats pràctiques d'aula

Ponderació: 40%
Tipus: Individual
Nota mínima per a fer mitjana: 4
Permet reavaluació: Sí
Nota mínima reavaluació: 0

Objectius associats a l'activitat

- 2. Valorar les possibilitats i limitacions de l'EF i l'esport com a eines per la cohesió i la inclusió social.
- 3. Reflexionar sobre les nostres pròpies creences observant críticament la nostra pròpia pràctica professional.

Disseny d'activitats per afavorir la interculturalitat i la coeducació

Ponderació: 20%
Tipus: Grupal
Nota mínima per a fer mitjana: 4
Permet reavaluació: Sí
Nota mínima reavaluació: 0

Objectius associats a l'activitat

- 2. Valorar les possibilitats i limitacions de l'EF i l'esport com a eines per la cohesió i la inclusió social.

Condicions específiques si l'alumnat no pot fer pràctiques o una activitat d'avaluació

- Examen a partir de continguts teòrics a treballar a través de lectures: 40 %

- Síntesi de lectures a través d'una presentació online asincrònica: 30%

- Treball d'aprenentatge-servei: 30 %

Requisits avaluació única

- Examen a partir de continguts teòrics a treballar a través de lectures: 40 % (Nota mín mitjana: 4; Reavaluació: SI; Nota mínima per reavaluar: 3,5)

- Síntesi de lectures a través d'una presentació online asincrònica: 20% (Nota mín mitjana: 4; Reavaluació: SI; Nota mínima per reavaluar: 3,5)

- Treball d'aprenentatge-servei: 40 % (Nota mín mitjana: 4; Reavaluació: NO)

Bibliografia i altres recursos

Multiculturalitat

Agudo, Dorotea; Mínguez, Raquel; Rojas, Carmen; Ruiz, Mariano; Salvador, Rosa & Tomás, Julio (2002). *Juegos de todas las culturas. Juegos, danzas, música... desde una perspectiva intercultural*. Barcelona: Inde.

Benn, Tansin (2002). Muslim women in teacher training: issues of gender, 'race' and religion. A Dawn Penney (Ed.), *Gender and physical education: contemporary issues and future directions* (pp. 13 - 23). London: Routledge.

Camps, Victòria (2000). “Iguales pero diferentes”, a Camps, V. *Los valores de la educación*. Madrid: Anaya editorial (8a edició).

Canals, Quim (Coord.) (on line, en format pwp). *Alumnat equatorià, xinès i marroquí. Consideracions per la seva escolarització*. Bellaterra: ICE de la UAB.

Carbonell, Francesc (2000). *Educació i immigració: els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*. Barcelona: Mediterrània - Fundació Bofill.

Casas, Marta (Coord.) (2003). *També catalans: fills i filles de famílies immigrades*. Col·lecció Finestra oberta. Barcelona: Fundació Bofill,.

Flecha, Ramon & Puigvert, Lídia (2002). Multiculturalimo y educación. A T. Lleixà, (Coord.). *Multiculturalismo y educación física* (pp. 9 – 45). Barcelona: Editorial Paidotribo.

Lleixà, Teresa & Soler, Susanna (Coord.) (2004). *Actividad física y deporte en las sociedades multiculturales. ¿Inclusión o segregación?* Barcelona: Editorial Horsori.

Lleixà, Teresa (Coord.) (2002). *Multiculturalismo y educación física*. Barcelona: Editorial Paidotribo.

Maalouf, Amin (2003). *Identitats que maten*. Barcelona: Edicions La Campana (1a edició 1999).

Medina, Xavier (2003). Actividad físico-deportiva, migración e interculturalidad. A Xavier Medina & Ricardo Sánchez (ed.), *Culturas en juego* (pp. 229-250). Barcelona: Icaria.

Mora, Josep Maria; Díez, Robert & Llamas, Josué (2003). *Un mundo en juego*. Barcelona: INDE.

Santos Ortega, Antonio; Balibrea, Enriqueta; López Yeste, Alicia; Castro, Rose & Arango, Victoria (2005). *Mujer, deporte y exclusión. Experiencias Europas de Inserción por el Deporte*. València: Editorial Universitat Politècnica de València.

Soler, S., Flores, G., & Prat, M. (2012). La educación física y el deporte como herramientas de inclusión de la población inmigrante en Cataluña: el papel de la escuela y la administración local. *Pensar a prática, 15*(1), 1-19.

Soler, Susanna (2007). El programa “Bellugant-nos”: actividad física para mujeres inmigrantes y autóctonas del barrio Collblanc - Torrassa (Hospitalet), a Miragaya, A.; Tavares, O., Kennett, K. & Cerezuela, B. (eds.):

Seminarios España – Brasil 2006, Centre d'Estudis Olímpics – Editora Gama Filho, Bellaterra.

Monogràfic de la Revista *Apunts d'Educació Física i Esports* "Esport i Immigració", nº 68, 2on trimestre 2002, Barcelona.

Monogràfic de la Revista *Aula de Innovación educativa* "Interculturalitat i educació física", nº 82, juny 1999.

Gènere

Asins, Consuelo (1999). Educar, contra què? *Apunts. Educació Física i Esport, 56*, 107-109.

Bain, Linda (1990). A critical analysis of the hidden curriculum in Physical Education. A David Kirk & Richard Tinning (Eds.), *Physical education, curriculum and culture: critical issues in the contemporary crisis*. Lewes: Falmer Press.

Bonal, Xavier (1998). *Canviar l'escola: la coeducació al pati de jocs* (Vol. 13). Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació de la U. Autònoma de Barcelona.

Brown, David & Evans, John (2004). Reproducing gender? Intergenerational links and the male PE teacher as a cultural conduit in teaching physical education. *Journal of teaching in physical education, 23*, 48 - 70.

Devís, José; Fuentes, Jorge & Sparkes, Andrew C. (2005). ¿Qué permanece oculto del currículum oculto? Las identidades de género y de sexualidad en la educación física. *Revista Iberoamericana de Educación, 39*, 73-90.

Fernández Balboa, Juan Miguel (1993). Sociocultural characteristics of the hidden curriculum in Physical Education. *Quest, 45*, 230-254.

Fernández García, E. (Coord.) (2010). Guía PAFiC, para la promoción de la actividad física en chicas. Madrid: Instituto de la mujer del Ministerio de Igualdad.

Flintoff, Ann & Scraton, Sheila (2001). Stepping into active leisure? Young women's perceptions of active lifestyles and their experiences of school physical education. *Sport, Education and Society, 6*(1), 5 - 21.

Galilea, Beatriu (2000). Conducta alimentària i rendiment esportiu. *Apunts d'Educació Física i Esports, 61*, 108-111.

García Bonafé, Mila (2001). El segle XX. La revolució esportiva de les dones. *Apunts. Educació Física i Esport, 64*, 63 - 68.

García Bonafé, Mila i Asins, Consuelo (1995). *La coeducació en l'educació física*, Col·lecció Quaderns per a la coeducació, nº 7. Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació de la U. Autònoma de Barcelona.

Generalitat de Catalunya (*on line*). *Guia per a educadors i educadores en la prevenció dels trastorns del comportament alimentari: l'anorèxia i la bulímia nervioses.* (Accessible des de la web: www.xtec.es/recursos/salut/anorexia)

Hall, Ann (1996). *Feminism and sporting bodies: essays on theory and practice*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Instituto Andaluz de la Mujer (2007). *Observatorio Andaluz de la Publicidad No Sexista*. Disponible a: http://www.iam-publicidad.org/.

Kirk, David (1990). *Educación Física y currículum. Introducción crítica.* València: U. de València.

Lledó, Eulàlia (2007). *Esports, dones i llengua* (Vol. 1-5). Barcelona: Unió de Federacions Esportives Catalanes.

Lomas, Carlos (2004). *Los chicos tambien lloran: identidades masculinas, igualdad entre los sexos y coeducación*. Barcelona: Paidós

López Crespo, Clara (2007). Gènere i activitat física: interessos, pràctiques esportives i imatge corporal. A Institut Barcelona Esports (Ed.), *Quadern Dones i Esport* (Vol. 1, pp. 21-28). Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Martín, Montse (2006). Contribución del feminismo de la diferencia sexual a los análisis de género en el deporte. *Revista Internacional de Sociología, 44*, 111-131.

Martínez Álvarez, Lucio & García Monge, Alfonso (2007). *En baloncesto más iguales. Manual de Igualdad de Género para entrenadores*. León: Junta de Castilla y León.

Martínez Álvarez, Lucio i García Monje, Alfonso (2002). Reflexionar sobre el gènere des d'escenes de pràctica escolar. *Apunts. Educació Física i Esport,* nº 69, pp.118 - 123.

Mosquera, M. Jesús i Puig, Núria (2002). Género y edad en el deporte. A M. García Ferrando, N. Puig i F. Lagardera (coord.), *Sociología del deporte* (pp. 99-113), Madrid: Alianza Editorial.

Penney, Dawn (Ed.) (2002). *Gender and physical education: contemporary issues and future directions*. London: Routledge.

Puig, Núria (2000). Procés d'individualització, gènere i esport. *Apunts. Educació Física i Esport, 59*, 99 - 102.

Rich, Emma (2004). Exploring teacher' biographies and perceptions of girls' participation in physical education. *European Physical Education Review, 10*(2), 215 - 240.

Ronholt, Helle (2002). 'It's only the sissies...': analysis of teaching and learning processes in physical education: a contribution to the hidden curriculum. *Sport, Education and Society, 7*(1), 25 - 36

Scraton, Sheila (1995). *Educación física de las niñas: un enfoque feminista*. Madrid: Morata.

Soler, S. (2010). Más allá del fútbol: ¿la educación física en femenino? *Aula de Innovación Educativa*, pp. 12-16, nº 191.

Soler, Susanna i Vilanova, Anna (2006). *Buscant la igualtat contemplant la diferència*. Barcelona: Consell Català de l'Esport.

Subirats, Marina & Tomé, Amparo (2007). *Balones fuera. Reconstruir los espacios desde la coeducación*. Barcelona: Octaedro ediciones.

Tiihonen, Arto & Koivist, Nelli (Eds.) (2005). *Hem de prevenir, hem d'intervenir. L'assetjament sexual en l'esport. Guia per a persones adultes.* Barcelona: Consell Català de l'Esport.

Tirado, Miquel Àngel (2006). Un culto inculto al cuerpo: una intervención educativa en la ESO. *Tàndem. Didáctica de la Educación Física, 21*, 67 – 73.

Toro, Josep (1995). *El cuerpo como delito. Anorexia, bulimia, cultura y sociedad*. Barcelona: Ariel.

Vázquez, Benilde i Álvarez, Gonzalo (Coord.) (1991). *Guía para una educación física no sexista*, Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.

Wright, Jan (2002). Physical education teacher education: sites of progress or resistance. A Dawn Penney (Ed.), *Gender and physical education: contemporary issues and future directions* (pp. 190 - 207). London: Routledge.

Webs:

Observatori Crític de l'Esport: http://observatoriesport.uab.cat/redirect.php?pagina=portada.php